אלו מציאות פרק שני בבא מציעא

בתורי דנפיש פסידייהו. ר"מ גרס נמי תורי פירות פועלים שמוליכים השוורים למריסה ואין מעמיקין המחריסה שלשה טפחים ואין הזרע נקלט היטב[ג]:

לצורכו ולצורבה מא'. דוקא בשטוח כעין מבעיא ליה דמי מבעיא ליה דשמא יזיחנה שטומה שטומה יותר מכדי צורכה עד שיתקלקל אבל נספר ממרינן דקורא בהן לף ע"ג לצורכו הוא כמו לצורכה ולף גזרינן לי' למימר למידי כיון שקבעו לו זמן ממד לשלשים יום לו ממד לי"ב מדם ולף יאמור כו בתחלה גם לף יקרא ויזנה וכלי נחשת דמניא לקמן דמשמע מפ' במתני וכלי כסף כגון שלי אבי' לצורכו מותר כיון שעל ידי תוחו מתמים היו יכול לבא לידי קלקול ומדע לף דוקא לצורך הכלי מלי פריך מקדון מלי עבידתיה גזיה כיון שהוא שומר יש לו לעיין שלא יתקלקל אע"פ שהשלים חינם לחומרים לו להשתמש:

הכניסה לרבקה ודשה. בתוספתא (דפרה) [פרה] מני לה גבי פרה אדומה: **בשביל** שתינק ותדוש שטולה. ובפיפא (בתוספתא) קתני לצורכו פסולה לצורכה כשירה ולכך פריך הלמת לצורכו ולצורכה חשיב כמו לצורכו ולמור ומשני להמס לתוריית פסולה כמו בא עלי' זכר דפסולה מדלא פפא ות"ח ולמתי מיימי היות לשכן עליה עוף ולי משום דלא פפא לשר למלמיה עלה לשתי לא לשר משום דכריתת היא לשכן עליה עוף היא מתמיהין: **אף** עובר דניחא ליה. ות"ש ובפרה לחומה מגלן דבעינן דניחא ליה דכשלמת למלן דליף (סוטה דף מו.) עבודות בפרה מג"ם דעול עול ניחא ליה למלן דלית ליה ג"ם ומשכח עבודות בפרה גופיה מגלן דבעינן דניחא ליה וי"ל דכיון דשוין בפסול עול ועבודות גם לענין דניחא ליה יש להשוותן ות"ח ועלה עליה זכר למתי פסולה הא ודאי לא ניחא ליה להפסיל פרה שלמיה יקרים בשביל דבר מועט וי"ל דשם היתה כשירה הוה ניחא ליה ולכך אין להכשיר ות"ח הכניסה לרבקה ודשה למתי כשירה מלי שנא מעלה עליה זכר דפסולה וי"ל דהתם לא ניחא ליה בדיעבד שלינו מרויח כ"כ דבלתי הכי נדושה התבואה ות"ח אי לא יצא עליית הזכר למתי פסולה מלי שנא מהכשר דלמרינן לעיל (דף כב.) גבנו אין בכי יותן ושם נאמר לף מיפסלה אלא כשיצא בעת עליית ת"ח ולמתי נמי שפיר הא דתנן (פרה פ"ב מ"ה) פרה מעוברת ר"ש מכשיר ובקבה וכי ליה עלה עליה זכר דפסולה ולמתי דפריסת למי שפיר מי נמי סבר כר"י דאמר דוקא העלה עליה זכר אבל עלה מלילו כשירה וה"ל יחתך מסימפון פירש לף פליגי בפרה עלמה אלא בבתה ובעומת דרבנן דפסולה כדדרשינן בספרי ויקחו אליך פרה בעינן שתהא בשעת לקיחה פרה וה"ל ליח ליה להיות דרשה וה"ה דמלו פליגי בלקחו פרה קטנה ות"ח העושה מלאכה בפרה חטאת דאמר בפ' הכותב (ב"ק דף נ. ושם) דמייב בדיני שמים אמתי מיפסלה הא ודאי לא ניחא להו לבעלים וי"ל כגון שהיה שותף אי נמי לא בעינן ניחותא דבעלים רק ניחותא דעושה מלאכה ות"ח בפרק הין מעמידין (ע"ז דף כג.) דפוסל ר"ש פרה הניקחת מן הנכרים דמיים לרביעה ודייק ז"מ קדשי מזבח היא דלא אמתי פסולה דפסולה מסוס עול וי"ל דמשמע ליה דלמו מטעם עול פוסל דקתני בסיפא וכן היה ר"ש פוסל בשאר קרבנות לכך קאמר דקדשי מזבח היא דממעטינן נרבע מקרא דמן הבהמה: **הא** אין עשה דוחה **לא תעשה** ועשה. ות"ת דבפ"ב דיבמות (דף כח.) וכפ' כ"ג (סנהדרין דף יט.) לף תניא גדול מלמדה לכהן גדול מלמי דלית ליה עשה גרידא ומלמי והא מיכא עשה דקדושים יהיו וי"ל דלף קאי עשה דקדושים יהיו מלמי דכתיב בהחיה פרשה וח"ת וה"ת כי אתרינן לעין עשה דומה אח לא תעשה ועשה ה"מ

דנפיש פסידייהו. שהוא עבודת קרקעות שלהן בשוורים היתה אף מריסת הכרמים וכלירתם מנהיגים כלי המחריסה בעגלה בין שורות הכרם עם הבוקרים ווומנין שם העגנים לפיכך אם אין העגלים עליהם יש הפסד גדול שאין דרך הפועלים לחזם על הכרם ועל השוורים ומנהיגים אותן על הגפנים ועל הנטיעות והם מתקלקלין והשוורין נסחבין[ד] ונכנסים: **מגוד.** קניל"ת בלע"ז: **גודמנו לו פורמים.** קס"ד טעמא משום דמתכנך כהם ואיכא לצורכה ולצורכו: **שאני הסם דקא קלי לה.** בטטיתה זו הוא שורפה ומה היא שריפתה: **אי משום עינא.** שמתלוטו בה עין רע של תורמין: **אי משום גנבי.** פן יגנבוה החומרים: **הכניסה לרבקה.** בעגלה ערופה קאי. דבקה קופל"ה בלע"ז שמדבקים שלש בהמות או מרובה בלוחיהן זו לגל זו ודשים הדישה: **כשירה.** הואיל ולא נתכוון שתדוש: **ואם כשביל שתינק ותידוש.** שהיתה שמה דשה והכניס את הכת לשם שתינק ואף נתכוון שתדוש פסולה: **הא לא דמיא.** תירולא היא: **שכן עליה עוף.** בפרה אדומה קאי: **עלה עליה וכר פסולה.** שנאמר[ה] לשר לא עלה עליה עול ותניא עול אין לי אלא עול כו' במכת סוטה (דף מו.). ואם הכניסה לרבקה ודשה לגל ניחא ליה כה דמיא לשכן עליה עוף: **משמש כתן בחמין.** וכ"ש בגון: **אכל לא ע"י האור.** לא יתן הכלי על האור: **מגריפות.** ולי"ל עשויין לגרוף בהיות או להפריש תחנים המדובקים: **שמפחין.** פוגמן: **מאי עבידתיה גביה.** מה לו להשתמש בו יפא בעליו ויטמטם בו: **והשלמת מסס.** וללמדך גם שמותר להשתמש: **ומעמים שלי אסא מסעלם.** דכתיב[ו] לא תוכל להתעלם: **ויהי בניה הקברות.** התינוקות בניה הקברות: **ואינה לפי כבודו.** שיכנעך להשתמה מכוכה על דמי התניה: **פאי עשה.** השב תביאם[ז]. ואע"ג דלא מעשה נמי אינה לא עשה אלא מועיל לדמות לא מעשה אלא עשה הוא דקא דמי ליה דלמרינן ביבמות (דף כח.): **לא מעשה ועשה.** נפקא לא יטמא קדושים יהיו[ח]:

[ב] והתעלמת פעמים שאתה מתעלם ופעמים שאי אתה מתעלם הא כיצד [ג] היה בהן והיא בבית הקברות [ד] או שהיה זקן ואינה לפי כבודו [ה] או שהיתה מלאכה שלו מרובה משל חבירו לכך נאמר והתעלמת מהם למאי איצטריך קרא אילימא לכהן והיא בבית הקברות פשיטא האי עשה והאי לא תעשה ועשה [ו] ולא אתי עשה ודחי את לא תעשה ועשה ותו לא דחינן איסורא אלא לשלו מרובה משל חבירו מדרב יהודה אמר רב נפקא [ח] דאמר רב יהודה אמר רב [ט] אפם כי לא

ב) [לקמן נב. הולין פד:], ג) [ברכות כה. ופ"ק], ג) פסחים כו: [ע"ש], ד) פי' [בערוך] דכר מאותן [שטוח עליו כלי כניסה פ"א נחלו ממש והטום פ' כ"ם דף כ: פירשו כמו ענול לגלגת], ה) שם, ו) שם: פרה פ"ב מ"ד, ז) ברכות יט: סנהדרין יח:, ח) [לקמן נב. סנהדרין קו: ע"ש], ט) נפ"ש: [מקנין, י) [ומנדנר יט:], כ) [ברכות כב.], ל) [שם], מ) [ויקרא כח], ג) [ועי' היטב תום' לקמן עג. ותום' הולין פד:], ס) [פ"ב ופ"ם היטב], ע) [ע"ש היטב].

תורה אור השלם

1 וְהָיָה הָעִיר הַקְּרֹבָה אֶל הֶחָלָל וְלָקְחוּ זִקְנֵי הָעִיר עֶגְלַת בָּקָר אֲשֶׁר לֹא עֻבַּד בָּהּ אֲשֶׁר לֹא מָשְׁכָה בעל:
דברים כא ג

2 לֹא תִרְאֶה אֶת שׁוֹר אָחִיךָ אוֹ אֶת שֵׂיוֹ נִדָּחִים וְהִתְעַלַּמְתָּ מֵהֶם הָשֵׁב תְּשִׁיבֵם לְאָחִיךָ:
דברים כב א

3 אִפֹּס כִּי לֹא יִהְיֶה בָךְ אֶבְיוֹן כִּי בָרֵךְ יְבָרֶכְךָ יְיָ בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ:
דברים טו ד

לעזי רש"י

קביל"א (קיבול"א). יתר. קרטול. קרפל"ה (קפול"א). צמר. וידל"ש. קנוקנת.

מוסף רש"י

בתורי. יפסיד פועלים ויתקבל להן שוורים שלו להרוש והם יכתבו השוורים ויפקטים (נשון מכוכים) ניעורות וכלכרים ומתלכה לף תעלה לשלם שתינק מפשין לכך (תוליו פד:). אלא מהא ליכא למשמע מינה. דוקלי מתני לאו כולה דוקא, אלא מנה מנייהו דוקא, אי ניתא לו קופא, ומנא לימך לאו הכוא ולא ידעינן כי מנייהו דוקא דנעמר מינה (שבת קכא.). לצורכה. כלי שלא יתקלקל עם (פסחים כו:). הכניסה לרבקה. עגלה ערופה, דבקה קופל"ה בלע"ז, שקושרין לרגע פרות ביחד (שם כו:). ודשה. תגולה עם מכרותיה (שם). אשר לא עובד בה מכל מקום. דתפ"ג דכעלמת לף מיתסר הכא משום (שם). שכן עליה עוף. כפרה לכומה קלי, שפרת ועף על גבה, תפ"ג דכתיב לף עלה עליה עול, דמשמע לאפוקי עליה עליה בעלמת, ולי משום דכתיב עול, הא מרבינן ליה מתסר ממקום קטנה (מנ.), לאפוקי כלי כהא עליה כשרה לף ניחא ליה, והוא הדין להכניסה לרבקה ודשה זכר דפסולה. דניחא ליה והוא הדין לתינק ותדוש (שם). אי כתיב עובד. עיכד משמע ממילא, עכד משמע כיתים, ותפ"ג דהלי נעבלה כתיב. תרוייהו לגופן מהכדי כעזרה שוה שול שול נמסכת סוטה (שם). היה כהן. שהיה מוגף בבית הקברות, או שהיה זקן ואינה לפי כבודו. שאם היתה שלו לף היה ממאר (סנהדרין יח:). אן שהיתה מלאכה שלו מרובה משל חבירו. שנמי נעול מלגמתו לרגוף מחניה יתרים על דמי שכירות ולף יקנוה בעליה לכשיכא לי יותר ממה שמציע להם ומפלת הוא מפסיד (שם) כעין מוקף מרבעלות שאם יבך יבך ויתחרטה יפסיד כעבלתו יותר מלמניה (סנהדרין יח:).

רבינו חננאל

שלא הוחמו כל צרכן כי קשין הן לגוף מאד והוא שהוחמו בכלי מתכות. ויש אומרי' פושרין הן הלוחשין ושאר שמעתתא דרי' יוחנן פירשנום בס' ביסוי הדם. ושוטחה לצורכה אבל לא לכבודו מיבעיא לן לצורכה ולצורבו מאי ת"ש שוטחה לצורכו זכר' ת"ש לא ישחטנה לא על גבי מיטה ולא על גבי מגוד לצורכו ולא לכבודו. ת"ש מה שהניח לצורכו לא יטלנו לכבודו אלא אם כן יש בו מתוך כדי אכילת שני כזיתין. ת"ש הכניס לעגלה לרבקה ולהבהיכתה דשה ברגליה בתבואה שבגורן כשירה כשביל שתינק משרי אמו ותדוש פסולה ופשוטה היא. ת"ש מהא דתנן במסכת פרה שכן עליה עוף כשירה עלה עליה זכר פסולה והא עליית עליה זכר לצרכו ולצורכה היא וקתני פסולה. ודחי רב פפא ואמר כל מלתא דניחא ליה אע"ג שלא עשאה בידים מעשיו הן ודיוק מדכתב עבד וקרינן עובד: מצא כלי חרש וכלי נחשת משתמש בהן לצרכן אבל לא לשחקן מצא כלי עץ משתמש בהן שלא ירקבו כלי נחשת משתמש בהן בחמין אבל לא על ידי האור. כלי כסף משתמש בהן בצונן אבל לא בחמין מפני שמשחירין מגריפות וקרדומות משתמש בהן ברך אבל לא בקשה מפני שמפחיתן כלי זהב וכלי זכוכית לא יגע בהן עד שיבא אליהו כדרך שאמרו באבידה כך אמרו בפיקדון שהלכו בעליו למדינת הים. מצא שק או קופה שאין דרכו ליטול הרי זה לא יטול אלא אם רוצה לעשות לפנים משורת הדין כרי ישמעאל. פרי מחכא דאושי חבילה של חרוית של דקל. פרי וקא מיתפח יגע והניח משאי לארץ כדי ליפוש. לא חברה ירושלם אלא מפני שהעמידו דבריהם על דין תורה ולא עשו לפנים משורת הדין. ת"ר והתעלמת פעמים שאתה מתעלם כיצד זקן ואינה לפי כבודו אבל כהן והיא בבית הקברות לא צריכא מאי טעמא דהא כהן מוהר בטומאה עשה ולא תעשה עשה שנאמר וקדשתו קדושים יהיו לאלהיהם לא תעשה שנאמר לנפש לא יטמא בעמיו והשבת אבידה עשה היא שנאמר השב תשיבם לאחיו ולא אתי עשה ודחי את לא תעשה ועשה ותוב לא דחינן איסורא מקמי ממונא.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com